

ผลการฝึกอบรมคณะกรรมการพัฒนาเด็กสังกัดเทศบาลตำบล

โดยใช้การเรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็นฐาน

นางสาวสุคนธา สมจันทร์

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ภาควิชาประถมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-5751-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RESULTS OF A TRAINING PROGRAM FOR CHILD DEVELOPMENT COMMITTEES UNDER
THE JURISDICTION OF THE DISTRICT MUNICIPAL AUTHORITY
BY USING PROBLEM - BASED LEARNING

Miss Sukonta Somchan

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Early Childhood Education

Department of Elementary Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-5751-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลการฝึกอบรมคณะกรรมการพัฒนาเด็กสังกัดเทศบาลตำบล

โดยใช้การเรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็นฐาน

โดย

นางสาวสุคนธา สมจันทร์

สาขาวิชา

การศึกษาปฐมวัย

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. จีระพันธุ์ พูลพัฒน์

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คนบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทิศนา เขมมณี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. จีระพันธุ์ พูลพัฒน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วรสุดา บุญยไวยโรจน์)

ศูนย์วิจัยและพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุคนธา สมจันทร์ : ผลการฝึกอบรมคณะกรรมการพัฒนาเด็กสังกัดเทศบาลตำบล โดยใช้การเรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็นฐาน (RESULTS OF A TRAINING PROGRAM FOR CHILD DEVELOPMENT COMMITTEES UNDER THE JURISDICTION OF THE DISTRICT MUNICIPAL AUTHORITY BY USING PROBLEM - BASED LEARNING) อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. จีระพันธุ์ พูลพัฒน์, 204 หน้า. ISBN : 974-17-5751-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการฝึกอบรมคณะกรรมการพัฒนาเด็กสังกัดเทศบาลตำบล โดยใช้การเรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือคณะกรรมการพัฒนาเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนเทศบาล 1 สังกัดเทศบาลตำบลปลายพระยา จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1. แบบทดสอบความรู้เรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัย 2. แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย 3. แบบประเมินผลการฝึกอบรมเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัย 4. แบบบันทึกผลการปฏิบัติงานในโครงการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลังการฝึกอบรมคณะกรรมการพัฒนาเด็กมีความรู้เรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 05
2. หลังการฝึกอบรมคณะกรรมการพัฒนาเด็กมีความสามารถในการแก้ปัญหาเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 05
3. หลังการฝึกอบรมคณะกรรมการพัฒนาเด็กมีความรู้เรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 05
4. หลังการฝึกอบรมคณะกรรมการพัฒนาเด็กมีความสามารถในการแก้ปัญหาเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 05

เมื่อได้รับการฝึกอบรมโดยใช้การเรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็นฐาน คณะกรรมการพัฒนาเด็กสามารถแก้ปัญหาการอบรมเลี้ยงดูและการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยการจัดทำโครงการการพัฒนาเด็กปฐมวัย 5 โครงการ คือ 1) โครงการการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย 2) โครงการการผลิตสื่อและของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย 3) โครงการการดูแลสุขภาพอนามัยของเด็กปฐมวัย 4) โครงการการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5) โครงการการปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ผลการปฏิบัติงานในโครงการพบว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ยกเว้นโครงการการปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ที่ต้องหยุดการปฏิบัติงานในโครงการไว้ชั่วคราว เพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่ในการขยายชั้นเรียน

ภาควิชา.....ประถมศึกษา.....
 สาขาวิชา.....การศึกษานปฐมวัย.....
 ปีการศึกษา.....2546.....

ลายมือชื่อนิสิต.....สุคนธา สมจันทร์.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....จีระพันธุ์ พูลพัฒน์.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

#4483829127: MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEYWORD : TRAINING PROGRAM / THE JURISDICTION OF THE DISTRICT MUNICIPAL AUTHORITY /
PROBLEM -BASED LEARNING

SUKONTA SOMCHAN : RESULTS OF A TRAINING PROGRAM FOR CHILD DEVELOPMENT
COMMITTEES UNDER THE JURISDICTION OF THE DISTRICT MUNICIPAL AUTHORITY
BY USING PROBLEM - BASED LEARNING. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF.
CHEERAPAN BHULPAT, Ph.D. 204 pp. ISBN 974-17-5751-4

The purpose of this research was to study the results of a training program for a child development committees under the jurisdiction of the district municipal authority by using problem - based learning. The samples were 15 committee members of the child development center of municipal community 1. pertaining to the district municipal of Praipraya. The instruments used in the study were :1. An early childhood development knowledge test. 2. An early childhood development problem-solving performance test. 3. An evaluation form for the training program on early childhood development. 4. A performance record form.

The research findings were as follows :

1. After the training program, the child development committee had higher scores on the early childhood development knowledge test before at the significant level of .05.
2. After the training program, the child development committee had higher scores on the problem-solving skills before at the significant level of .05.
3. After the training program, the child development committee had higher scores on the knowledge higher than the set criterion of 70 percent at the significant level of .05.
4. After the training program, the child development committee had higher scores on the problem-solving skills higher than the set criterion of 70 percent at the significant level of .05.

After the training program based on problem - based learning, the child development committee had shown problem-solving skills on young children rearing and education by planning 5 projects as followed : 1) A project for developing school curriculum for young children. 2) A project for learning materials and toys for young children. 3) A project of health care for young children. 4) A project of the child development center's operation campaign. 5) A project for the improvement of the learning environment for young children. All projects were carried out in accordance with the objective of the training program except the fifth project which had to adjourn because the child development center did not have enough building to extend classes.

Department.....Elementary Education..... Student's signature *Sukonta Somchan*
Field of study.....Early Childhood Education..... Advisor's signature *Cheerapan Bhulpat*
Academic year.....2003..... Co- advisor's signature.....-

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์คือ รองศาสตราจารย์ ดร. จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนเป็นกำลังใจอย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. อุทุมพร จามรราน ดร. อัจฉรา วงษ์เอก อาจารย์สายัณห์ พลະสุรีย์ นายอำเภอเสรี ศรีหะไตร และนายสมชาย พฤษชัยนิมิตร ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ทิศนา แหมมณี ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ วรสุดา บุญยไวยโรจน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณ คณะเทศมนตรีตำบลปลายพระยา คณะกรรมการพัฒนาเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนเทศบาล 1 ที่ได้ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลอย่างดียิ่ง ขอกราบพระคุณคณะเทศมนตรีตำบลอ่าวลึกใต้ ที่ได้ให้ความกรุณาในการดำเนินการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ สมาชิกในครอบครัวสมจันทรทุกคน และรวมถึงพี่ ๆ และเพื่อนที่กรุณาให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเป็นกำลังใจตลอดมา ทำให้ผู้วิจัยฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ในการศึกษาครั้งนี้ได้สำเร็จ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	10
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	10
วิธีดำเนินการวิจัย.....	11
ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย.....	15
ความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย.....	15
หน่วยงานที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย.....	16
นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย.....	25
แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544.....	30
การพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	31
การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา.....	38
ความหมายของการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา.....	38
หลักการและเหตุผลของการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา.....	39

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540.....	43
พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542.....	43
เทศบาลกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย.....	44
ความเป็นมาของการจัดตั้งเทศบาล.....	44
หลักเกณฑ์ของการจัดตั้งเทศบาล.....	44
โครงสร้างของเทศบาล.....	46
เทศบาลกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย.....	49
การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาล.....	51
ความเป็นมาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนเทศบาล.....	56
คณะกรรมการพัฒนาเด็ก.....	57
ความหมายและคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก.....	57
บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก.....	58
การฝึกอบรม.....	59
ความหมายและความสำคัญของการฝึกอบรม.....	59
ประเภทของการฝึกอบรม.....	61
เทคนิคและวิธีการฝึกอบรม.....	62
ประโยชน์ของการฝึกอบรม.....	63
การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน.....	65
ความหมายของการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็นฐาน.....	65
องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็นฐาน.....	69
ขั้นตอนของการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็นฐาน.....	68
บทบาทของผู้สอนและผู้เรียนที่ใช้การเรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็นฐาน.....	70
ข้อดีและข้อเสียของการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็นฐาน.....	72
ความสามารถในการแก้ปัญหา.....	73
ความหมายของความสามารถในการแก้ปัญหา.....	73
ประเภทของปัญหา.....	74

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
องค์ประกอบของความสามารถในการแก้ปัญหา.....	75
กระบวนการและขั้นตอนการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา.....	76
การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา.....	78
ทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา.....	80
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	83
การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....	83
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	84
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	85
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	85
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	98
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	103
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	104
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	118
รายการอ้างอิง.....	133
ภาคผนวก.....	141
ภาคผนวก ก.....	143
ภาคผนวก ข.....	145
ภาคผนวก ค.....	152
ภาคผนวก ง.....	199
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	204

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. หน่วยงานที่พัฒนาเด็กปฐมวัย 0 – 5 ปี (ตามโครงสร้างใหม่ของการปฏิรูประบบราชการ).....	23
2. กรอบเนื้อหาในการสร้างแบบทดสอบความรู้ เรื่อง การพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	78
3. กรอบเนื้อหาที่กำหนดเป็นสถานการณ์ปัญหาในแบบทดสอบความสามารถ ในการแก้ปัญหาเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	88
4. กรอบเนื้อหาที่ใช้ในการสร้างคู่มือการฝึกอบรมคณะกรรมการพัฒนาเด็ก สังกัดเทศบาลตำบล โดยใช้การเรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็นฐาน.....	90
5. กรอบเนื้อหาและจุดประสงค์การฝึกอบรมคณะกรรมการพัฒนาเด็ก สังกัดเทศบาลตำบล โดยใช้การเรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็นฐาน.....	96
6. ขั้นตอนการดำเนินการฝึกอบรมคณะกรรมการพัฒนาเด็กสังกัดเทศบาลตำบล โดยใช้การเรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็นฐาน.....	100
7. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ เรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัยของผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรม.....	105
8. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถ ในการแก้ปัญหาเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยของผู้รับการอบรม ก่อนและหลังการฝึกอบรม.....	105
9. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เรื่องการพัฒนา เด็กปฐมวัยของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมกับเกณฑ์ที่กำหนด.....	106
10. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถ ในการแก้ปัญหาเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยของผู้รับการอบรม หลังการฝึกอบรมกับเกณฑ์ที่กำหนด.....	106
11. คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	107
12. ตารางฝึกอบรมเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	153
13. ตารางจัดวัดชี้มาตรฐานกระทรวงสาธารณสุข.....	175

สารบัญแผนภูมิ

๗

แผนภูมิที่	หน้า
1	แผนผังหน่วยงานพัฒนาเด็กปฐมวัย.....22
2	แสดงการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา.....42
3	เงื่อนไขในการจัดตั้งเทศบาลและประเภทของเทศบาล.....46
4	โครงสร้างและการแบ่งส่วนการบริหารของเทศบาล.....48
5	โครงสร้างการบริหารสำนักการศึกษาท้องถิ่น.....59
6	โครงสร้างการแบ่งงานของกอง / ฝ่ายการศึกษาของเทศบาล.....50
7	โครงสร้างการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนเทศบาล 1 57
8	ขั้นตอนการฝึกอบรมคณะกรรมการพัฒนาเด็กเรื่อง การพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยใช้การเรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็นฐาน.....95

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย